

ESF 8: toxiciteit

Samenwerking van RIVM, Waternet , Ecofide en Deltares

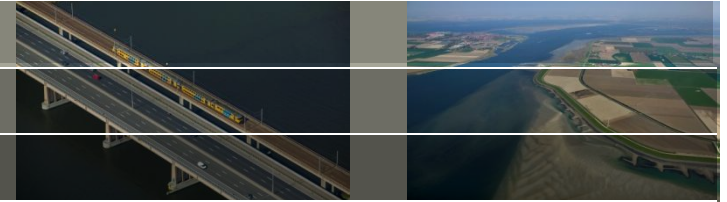
Dick de Zwart, Leo Posthuma, Ron van der Oost,

Giulia Sileno, Jaap Postma, Leonard Osté

in opdracht van Stowa

3 juni 2015

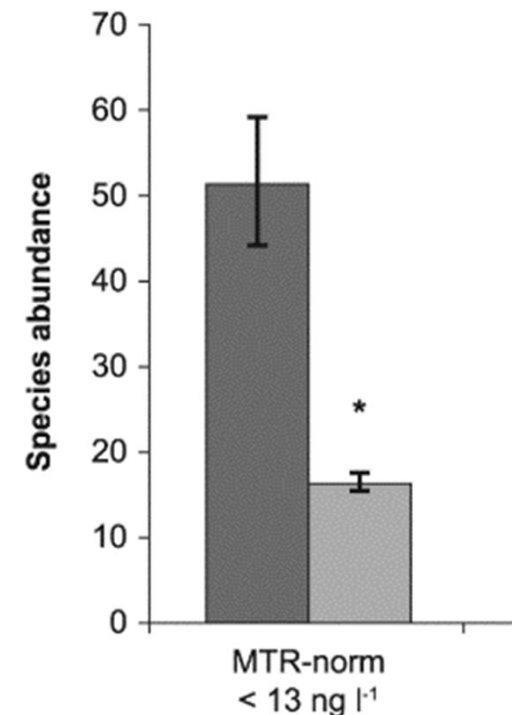
Waarom een ESF Toxiciteit?

Meerdere vragen vanuit de waterbeheerder:

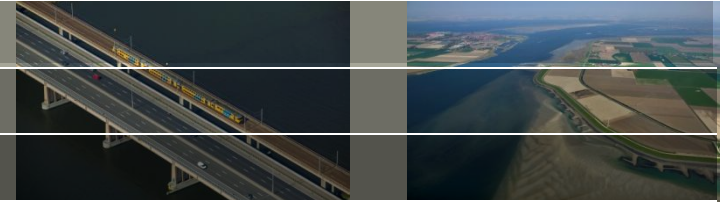
1. In de chemische monitoring is een normoverschrijding van een bepaalde stof geconstateerd; wat is het risico daarvan voor de ecologie?
2. Er zijn allerlei nieuwe stoffen aangetoond, die volop in de belangstelling staan maar waarvoor nog geen normen zijn; zijn er risico's van deze stoffen voor de ecologie?

imidacloprid en macrofauna

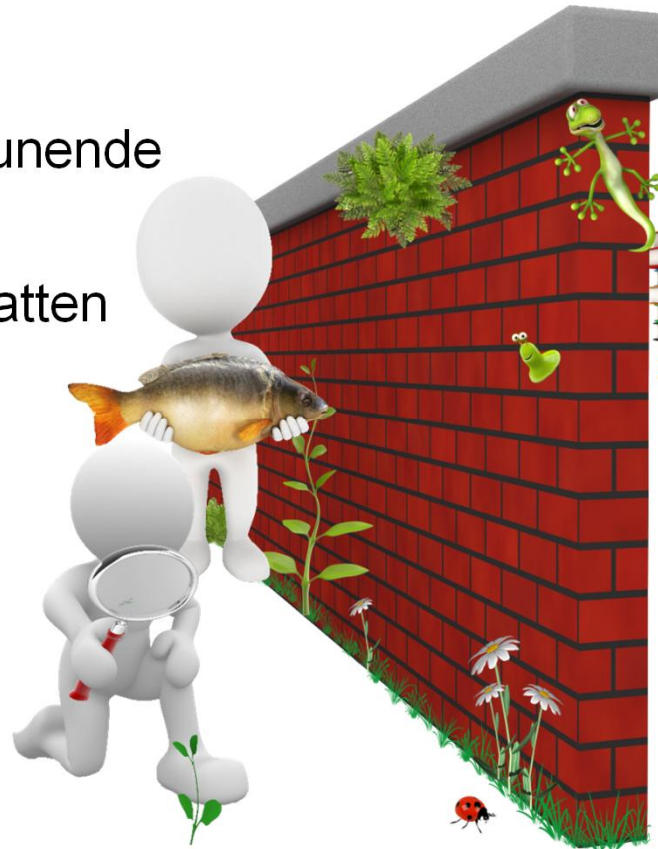
Bron: Van Dijk et al., 2013; PLOS

De KRW in de praktijk

Ecologische doelen

- fysisch-ondersteunende parameters
- biologische maatlatten

Ecologische doelen

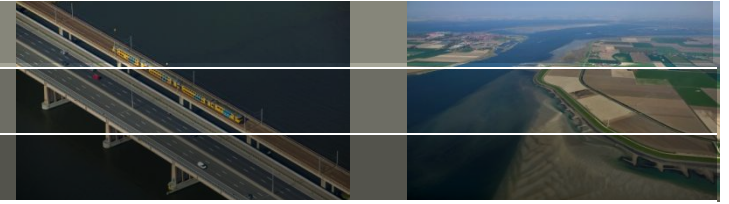
- specifiek verontreinigende stoffen

Chemische doelen

- normen prioritaire stoffen

Ambitie ESF 8

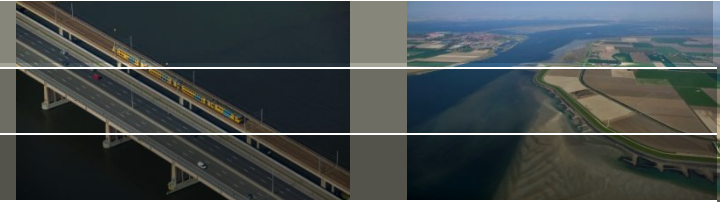
Ecologen en chemici gaan zeer verschillend om met normoverschrijdingen:

- Ecologen gaan een nadere diagnose stellen.
- Chemici gaan nadenken over maatregelen.

ESF 8 is gericht op het stellen van een goede diagnose die een stap verder zet dan het wel of niet overschrijden van een norm.

Het project

https://www.youtube.com/watch?v=Wsr5YjAuYZo&list=PLKAZHri1nLrb-zQBUqw4IGSxqtllWzBcq&feature=player_embedded

ESF8 kent twee sporen:

1. Oordeel op basis van gemeten stoffen
2. Oordeel op basis van effectmetingen

De ESF is gericht op zoet water

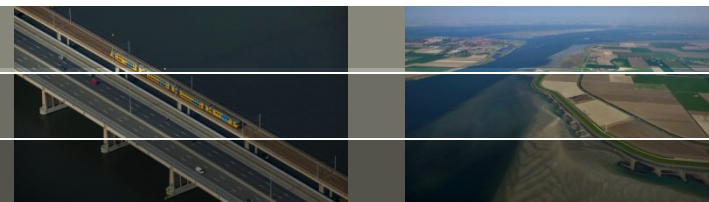
De ESF is gericht op effecten in lagere aquatische organismen

‘Ophouden met het domweg meten van een klein aantal stoffen; weggegooid geld !!!’

Twee sporen
of tweespalt?

‘De ervaringen met de CTT, TEB zijn teleurstellend. Effectmetingen zijn leuk voor nader onderzoek, maar meer ook niet.’

Argumenten in de discussie

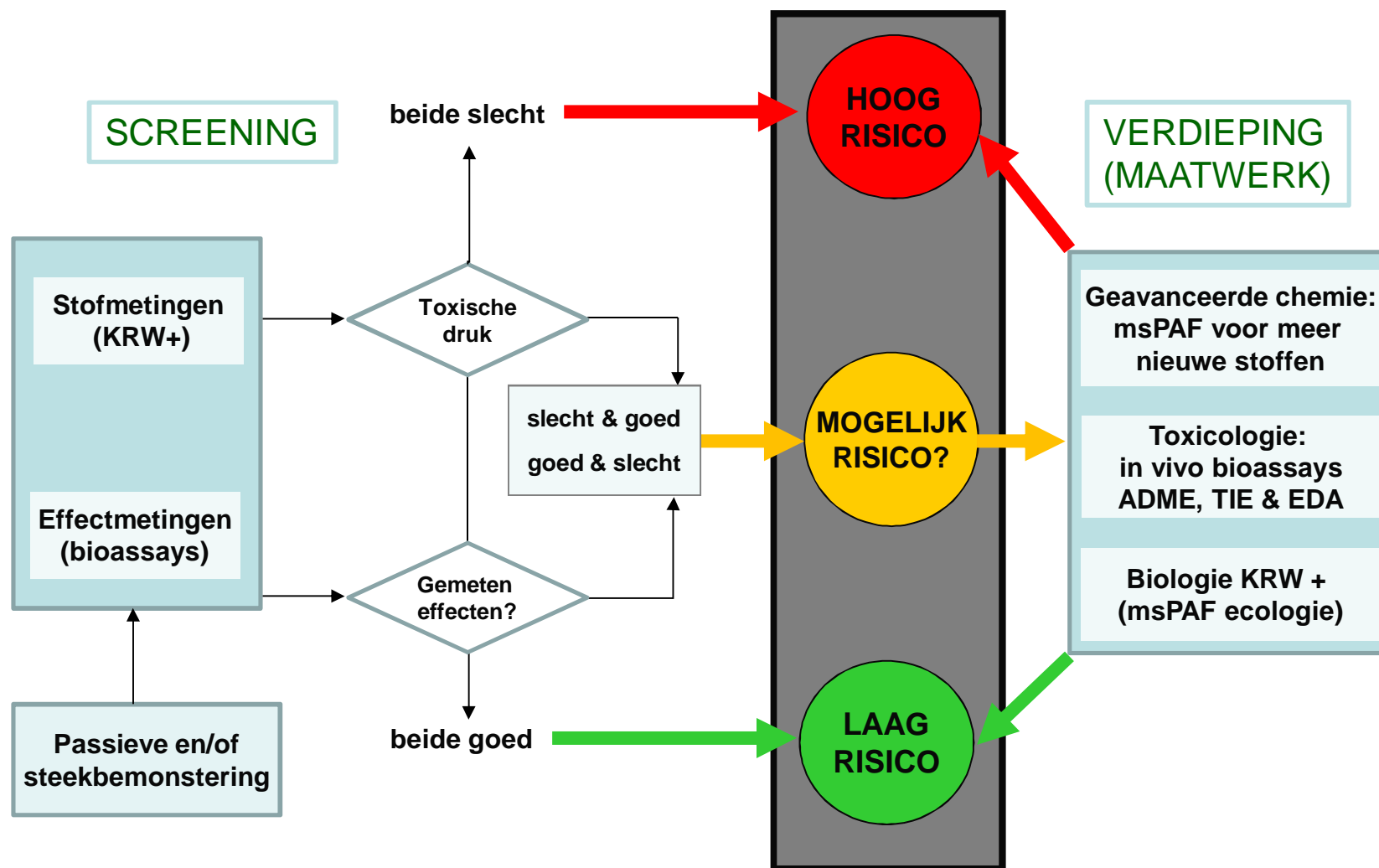
Stoffen meten	Effecten meten
Beperkte selectie van de 100 miljoen stoffen o.b.v. onderzoek	Brede dekking op werkingsmechanismen of specifiek
Biobeschikbaarheid en mengseffecten kunnen worden berekend	Biobeschikbaarheid en mengseffecten worden impliciet meegenomen
Geeft direct inzicht in de oorzaken	Nader onderzoek nodig om oorzaak te achterhalen
Geaccepteerde methodiek voor normafleiding. Voor relatie met veldeffecten is ijking nodig. Er zijn enkele studies uitgevoerd. Is ook voorzien in ESF8	Geen geaccepteerde methodiek voor normafleiding. Methodiek wordt ontwikkeld in ESF8
Sluit goed aan op huidige beleid	Bioassays kunnen dienen als onderbouwing, maar hebben geen formele rol in het waterbeleid

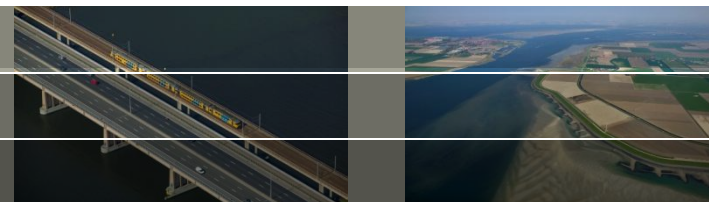
Vraag speelt ook EU-niveau: SOLUTIONS

<http://www.solutions-project.eu>

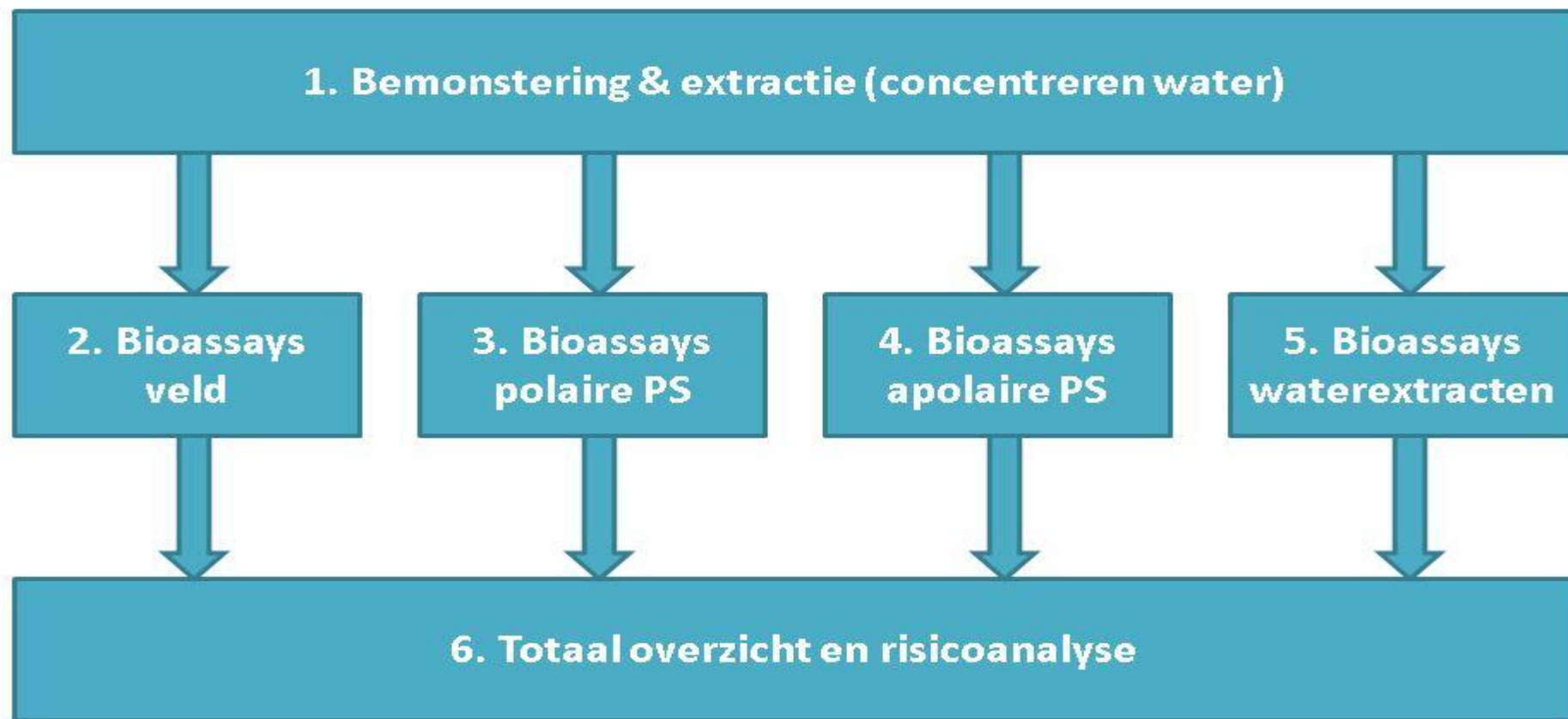

Conceptueel kader ESF 8

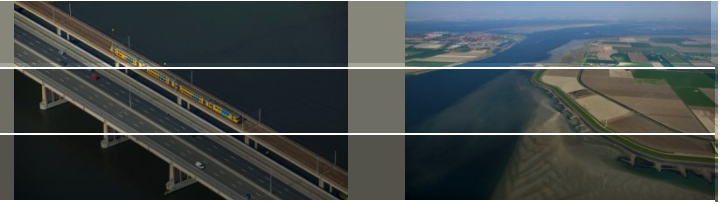

SIMONI model

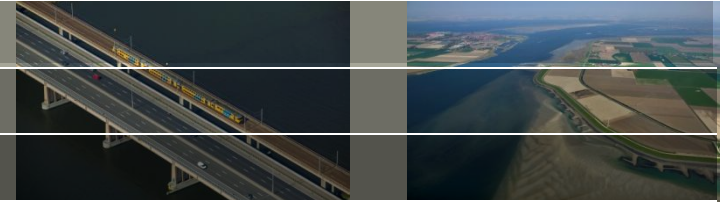
Bemonstering

Onderzoek Waternet: combinatie van passieve samplers (tijdsgeïntegreerd) bioassays en veldtesten geven inzicht in daadwerkelijke effecten

Bioassays

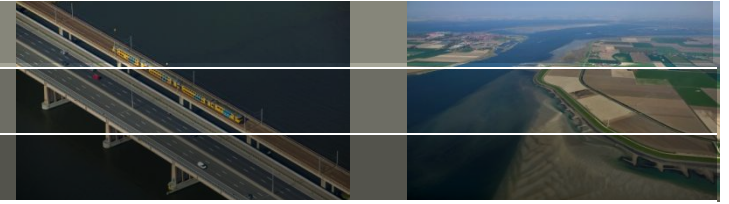

- Algemene toxiciteit (geconcentreerd extract; in vivo):
 - Celweek: cytotoxiciteit → Cytotox CALUX
 - Bacteriën: luminescentie → Microtox
 - Algen: groeiremming → Algatoxkit
 - Daphnias: mortaliteit (immobilisatie) → Daphniatoxkit
- Specifieke toxiciteit (geconcentreerd extract; in vitro):
 - Estrogene activiteit → ER-Calux
 - Anti-androgene activiteit → anti-AR Calux
 - Glucocorticoïde activiteit → GR Calux
 - Omzetting giftige stoffen → PXR Calux & DR Calux
 - Vetmetabolisme → PPARg CALUX
 - Antibiotica activiteit → RIKILT WaterSCAN
 - Oxidatieve stress → NrF2 CALUX
 - Genetische toxiciteit → P53 CALUX

Totaal ca. €2000

Deltares

Beoordelingsmethode

Voor elke bioassay zijn signaalwaarden afgeleid (ondergrens oranje)

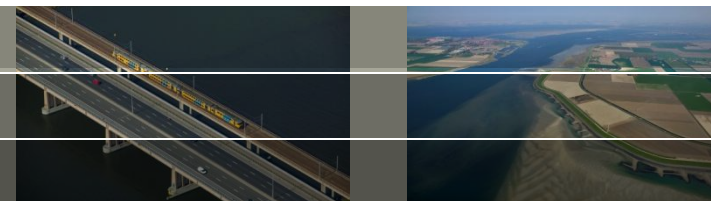
	geen effect
	laag risico op effect
	risico op chronisch effect
	risico op acuut effect

Elke bioassay krijgt een gewicht.

Per bioassay wordt $\frac{effectscore}{SW} * gewicht$ berekend

$$SIMONI\ score = \frac{\sum \frac{effect}{SW} * gewicht}{0,5 * totaal\ gewicht\ bioassays}$$

Hoe ziet het eruit?

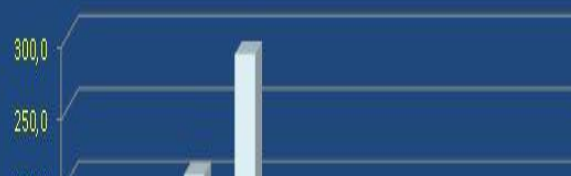
SPECIFIEK APOLAIR: ACTIVITEIT TOXISCHE PAK'S

PAH CALUX Benzo(a)pyreen eqs Locaties	bioassay extract ng BEQ/ml	concentrering sil rubbers	bioassay water ng BEQ/L	SW water
Zuider Legmeerpolder	649	15795	41,1	0
Noorder Legmeerpolder	1570	25515	61,5	0,17
Amstel voor Uithoorn	6545	31815	205,7	150
Amstel na Uithoorn	12832	44415	288,9	1500

POLAIR: ACTIVITEIT TOXISCHE PAK'S

	bioassay extract ng BEQ/ml	concentrering sil rubbers	bioassay water ng BEQ/L	SW water
erpolder	649	15795	41,1	0
eerpolder	1570	25515	61,5	0,17
ithoorn	6545	31815	205,7	150
hoorn	12832	44415	288,9	1500
cht	6150	43785	140,5	
veen	5413	33075	163,7	
sp	3626	68985	52,6	
las	130	9765	13,3	
	15	34144	0,4	
0		0		
PAH			115,8	
	10	30729	0,33	

PAH CALUX

Tot gewicht * factor 0.5

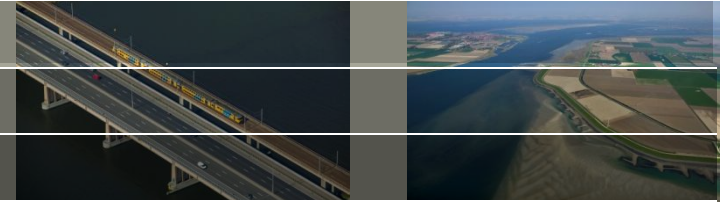
SIMONI score bioassays

>SW

Zuider Legmeerpolder	4.231		4.231
Noorder Legmeerpolder	1.511		1.511
Amstel voor Uithoorn	0.720	0.720	
Amstel na Uithoorn	0.621	0.621	
Vecht bij Utrecht	0.355	0.355	
Vecht bij Ankeveen	0.368	0.368	
Smal bij Weesp	0.173	0.173	
Waterleidingplas	0.202	0.202	
Blanko	0.014	0.014	
0	0.000	0.000	

Toxische polycyclische aromatische
koolwaterstoffen (PAK's)

Spoor stofmetingen

Stap 1: meten

Totale concentratie in water (voor organische stoffen)

concentratie in gefiltreerd water (voor metalen)

Acties:

- Bewerken database: "<" en uitbijters moeten worden verwijderd.
- Naast stoffen ook ondersteunende parameters selecteren: zwevend stof (bij voorkeur ook OS in ZS), DOC, T*, pH en wenselijk zijn Ca, Mg en Na.

Stap 2: biobeschikbaarheid (optioneel)

Berekenen (vrij) opgeloste concentratie:

Acties:

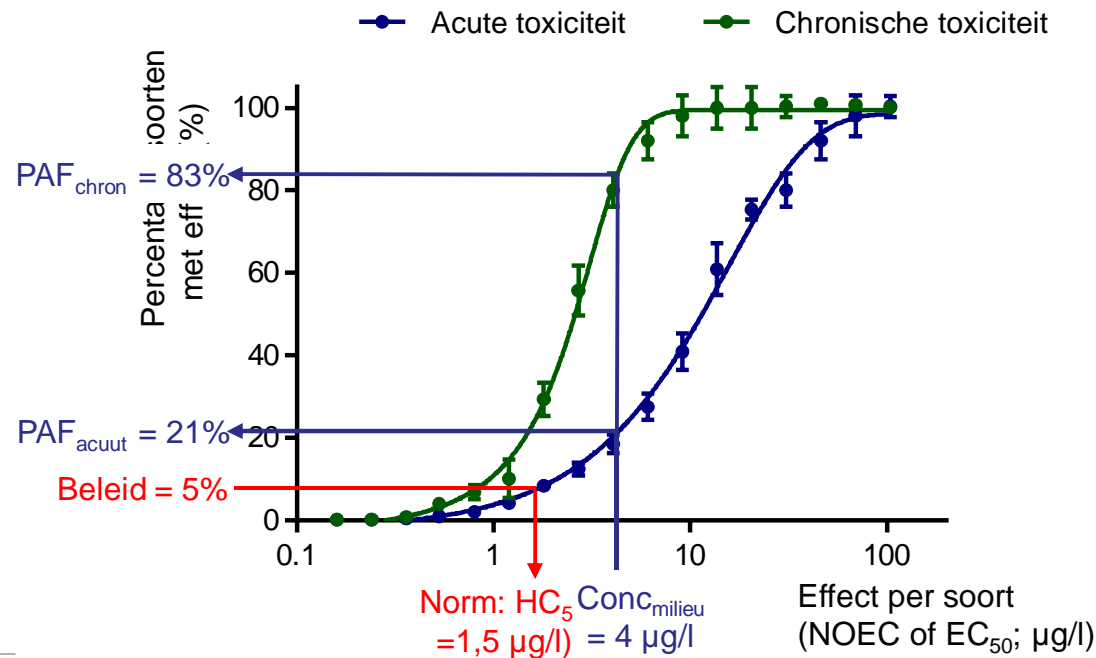
- Voor metalen worden een DOC-correctie afgeleid o.b.v. speciatie-berekeningen
- Voor organische verontreinigingen: wordt een correctie voor zwevend stof gemaakt met gemeten OS-gehalte (of default 20% OS)**.

Spoor stofmetingen

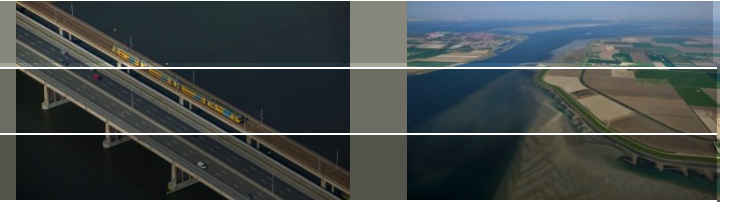
Stap 3: toxiciteit

Berekenen PAF (μ en σ):

- PAF's worden berekend o.b.v. alle organismen; dat geeft de hoogste betrouwbaarheid.
- Voorkeur voor acute EC50 PAF (meeste data, meest betrouwbaar en gevoelig in de range dat veldeffecten verwacht mogen worden)

Spoor Stofmetingen

Stap 4: mengsels

Integratie tot msPAF

- Er worden voorlopig 2 methoden van optellen gehanteerd:
 - Gelijk werkingsmechanisme: $\text{msPAF} = \text{PAF}(\text{stof 1} + \text{stof 2} + \text{stof 3} + \dots)$
 - $\text{msPAF} = (1 - \text{PAF}_{\text{stof 1}}) * (1 - \text{PAF}_{\text{stof 2}}) * (1 - \text{PAF}_{\text{stof 3}}) * \dots$

Stap 5: eindoordeel

Presentatie resultaten

Integratie msPAF (evt. meerdere groepen, niveaus), top 5 stoffen (top 5 beestjes?)

Hoe ziet de tool eruit?

Invoer in Excel

ID	SampleID	Owner	SiteCode	Day	Month	Year	Medium	PreTreat
48	OW004-001_1995_8	Delfland	OW004-001		8	1995	W	T
49	OW004-001_1995_8	Delfland	OW004-001		8	1995	W	T
50	OW004-001_1995_8	Delfland	OW004-001		8	1995	W	T
51	OW004-001_1995_8	Delfland	OW004-001		8	1995	W	T
52	OW004-001_1995_8	Delfland	OW004-001		8	1995	W	T
53	OW004-001_1995_8	Delfland	OW004-001		8	1995	W	T
54	OW004-001_1995_8	Delfland	OW004-001		8	1995	W	T
55	OW004-001_1995_8	Delfland	OW004-001		8	1995	W	T
56	OW004-001_1995_8	Delfland	OW004-001		8	1995	W	T

Uitvoer in Excel

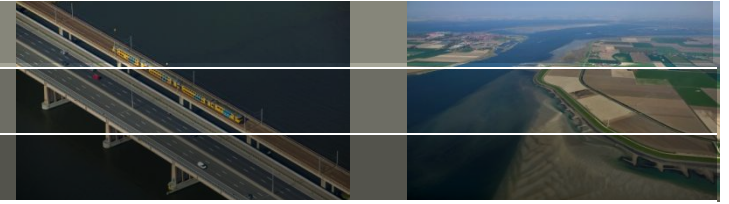
Owner	Delfland
SiteCode	OW004-001
Month	6
Year	2005
Medium	W
#Analyses	31
#Chem	31
msPAFraMix	0.133 (13%)
#Chem-HeavyMetal	6
msPAFraMix-HeavyMetal	0.103
#Chem-Inorganic	2
msPAFraMix-Inorganic	0.017
#Chem-Organic	23
msPAFraMix-Organic	0.017
#Chem-Combustion	3
msPAFraMix-Combustion	0
#Chem-Industrial	12
msPAFraMix-Industrial	0.118
#Chem-Pesticide	16
msPAFraMix-Pesticide	0.017
0000010795-ammoniak	
0000002250-koper	0.04
0000001228-zink	0.057
0000000597-aluminium	
0000000540-ijzer	
0000000438-ammonium	
0000000110-ethylchlorpyrifos	

Berekening in Access:

The screenshot shows the Microsoft Access 'msPAF Calculator' application. The interface includes a ribbon with tabs for File, Home, Create, External Data, and Database Tools. The 'Home' tab is active, showing options for View, Paste, Copy, Format Painter, Filter, Sort & Filter, Records, and Find. The 'All Access Objects' pane on the left shows a list of tables, queries, macros, and modules. The 'Tables' pane is expanded, showing a list of tables including '20150526105749-msPAFResults', '20150531222643-msPAFResults', '20150531223546-msPAFResults', 'Acute SSD moments and MoA extrapolated optimally', 'Chemical names and codes', 'Chemical properties', 'msPAFResults', and 'WaterConcentrationData'. The 'Queries' pane is also expanded, showing a list of queries including 'P1QryMonthlyMaximumBioavailableConcentrationDummy'. The main data table is displayed, showing columns for ID, SampleID, Owner, and Waterbody. The data rows show various sample IDs and their corresponding owners and waterbodies.

ID	SampleID	Owner	Waterbody
101	OW004-001_15	Delfland	-
102	OW004-001_15	Delfland	-
	OW004-001_15	Delfland	-
104	OW004-001_15	Delfland	-
105	OW004-001_15	Delfland	-
106	OW004-001_15	Delfland	-
107	OW004-001_15	Delfland	-
108	OW004-001_15	Delfland	-
109	OW004-001_15	Delfland	-
111	OW004-001_15	Delfland	-
112	OW004-001_15	Delfland	-
113	OW004-001_15	Delfland	-
115	OW004-001_15	Delfland	-
117	OW004-001_15	Delfland	-

Toekomst

Zomer 2015: rapportages en eerste testversies van de tools zijn gereed

Deze beta-versies kunnen door een beperkte groep gebruikers worden gebruikt. Als je wil testen, stuur een mail naar leonard.oste@deltares.nl

Najaar 2015: verfijnen tools en koppelen van msPAF-scores aan macrofaunaveldwaarnemingen en scores (eerste vingeroefeningen laten zien dat er muziek in zit).

Eind 2015: bruikbare tools voor het beoordelen van toxiciteit als ecologische sleutelfactor.